

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA
BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2017-2020

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Romana Hřebíková

**Česká křesťanská akademie jako příklad křesťanského
vzdělávání dospělých**

Praha 2020

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. et Mgr., Jan Beseda, PhD.

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2017-2020

BACHELOR THESIS

Romana Hřebíková

**Czech Christian Academy as an example of Christian
adult education**

Prague 2020

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Mgr. et Mgr., Jan Beseda, PhD.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 22. 09. 2020

Jméno autorky: *Romana Hřebíková*

Poděkování

Děkuji Mgr. et Mgr. Janu Besedovi, Ph.D za cenné rady, věcné připomínky, vstřícnost při konzultacích a odborné vedení při vypracování mé bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá současným křesťanským vzděláváním a jeho kořeny. Teoretickou část tvoří literární rešerše odborných knih, které poskytují ověřené informace a poznatky o úloze církve od počátků vzdělanosti až do současnosti. V teoretické části je věnována pozornost církvi katolické, protestantské a židovské jako nedílných součástí křesťanství. V teoretické části je pozornost věnována jejím činnostem v konkrétních etapách vývoje křesťanství a jejímu podílu při zajišťování křesťanské výuky. Praktickou část tvoří kvalitativní sonda mezi účastníky vzdělávání dospělých v České křesťanské akademii. Na příkladu kvalitativní sondy je cílem zjistit, proč se lidé účastní jejího vzdělávání, jaké jsou přínosy pro účastníky vzdělávání dospělých.

Klíčová slova

Křesťanské náboženství, křesťanské vzdělávání a školství, katolické náboženství, katolické vzdělávání a školství, židovské náboženství, židovské vzdělávání a školství.

Annotation

The bachelor thesis deals with contemporary Christian education and its roots. The theoretical part consists of literature searches of specialized books that provide verified information

and knowledge of the role of the Church from the beginnings of education to the present. In the theoretical part, attention is paid to the Catholic, Protestant and Jewish churches as an integral part of Christianity. In the theoretical part, attention is paid to its activities in specific stages of Christianity development and its share in providing Christian teaching. The practical part consists of a qualitative probe between the participants of adult education in the Czech Christian Academy. Using the example of a qualitative probe, the aim is to find out why people participate in its education, what are the benefits for adult learners

Keywords

Christian religion, christian education and education, catholic religion, catholic education and education, jewish religion, jewish education and education.

OBSAH

ÚVOD	8
1 HISTORICKÝ EXKURZ DO VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH.....	10
1.1 Filozofická východiska vzdělávání a výchovy	10
1.2 Vzdělávání dospělých v historickém vývoji	11
Vývoj vzdělávání ve 20. století.....	12
2 KŘEŠŤANSKÁ VZDĚLANOST V KONTEXTU HISTORIE.....	14
2.1 Vznik a vývoj křesťanské vzdělanosti	14
2.2 Vzdělávání v kláštorech	16
2.3 Začátky církevního školství v českých zemích.....	16
2.4 Jezuité a rozvoj školství	18
3 CÍRKEVNÍ ŠKOLSTVÍ OD 19. STOLETÍ DO SOUČASNOSTI.....	21
3.1 Stručný přehled církví a jejich škol.....	21
3.1.1 Katolické školství	21
3.1.2 Protestantské školství.....	22
3.1.3 Židovské školství	23
3.1.4 Církevní školství v České republice v současnosti.....	24
3.1.5 Česká křesťanská akademie jako příklad křesťanského vzdělávání dospělých	25
Sekce.....	25
Přednáškové aktivity.....	26
Vydávání literatury	26
4 KVALITATIVNÍ SONDA	27
4.1 Metodologie	27
4.1.1 Cíl kvalitativní sondy.....	27
4.1.2 Předmět a objekt kvalitativní sondy.....	28
4.1.3 Etika kvalitativní sondy	28
4.1.4 Formulace výzkumného problému a výzkumných otázek	29
Dílčí výzkumné otázky:	29
4.1.5 Struktura a charakteristika vzorku	30
4.2 Analýza a interpretace dat.....	31
5 DISKUSE.....	43
ZÁVĚR	47
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	48
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	52

ÚVOD

V posledních letech se při mnoha hodnocení kvality vzdělávání, počínaje vzděláváním žáků a žákyň v základních školách, středních školách i vzděláváním vysokoškolským hovoří o nutnosti mnoha změn, které se týkají obsahu vzdělávání metod a forem výuky. Již méně se prezentuje problematika vzdělávání dospělých, a to bez ohledu na to, kterého oboru se týká. Je logické, že zaměstnavatelé požadují další vzdělávání zaměstnanců v oboru, ve kterém pracují. Ale také jsou stále více nastolována témata týkající se zájmového vzdělávání dospělých. Při pohledu zpět až do roku 2001 nelze přehlédnout dokument Komise Evropské unie nazvaný „Praktické uskutečňování evropského prostoru celoživotního vzdělávání“, jehož obsah seznámil s výsledky analýzy kvality celoživotního vzdělávání. Komise pokračovala v dalším řešení celoživotního vzdělávání. Výsledkem bylo schválení osmi klíčových dovedností pro celoživotní vzdělávání, které mají pomoci v rozšiřování vědomostí dospělých osob. Zahrnula mezi ně mj. schopnost učit se na mezilidské, společenské a občanské dovednosti včetně kulturních odlišností, podnikatelské dovednosti, kulturní projev. Již z tohoto výčtu je patrné, že se jedná o vzdělávání, které má širší kontext.

Vzdělávání dospělých je již nedílnou součástí jejich života. Každý člověk má menší či větší touhu po seberealizaci, kterou si každý člověk představuje jinak. Převažující část lidí si v období, kdy stále probíhá celosvětová globalizace a rostou nároky na pracovní kvality zaměstnanců bez ohledu na to, v kterém oboru pracují, kterou pracovní pozici zaujímají. Lidé si uvědomují, že musí tzv. na sobě dále pracovat. Stanovují si konkrétní cíle, o kterých jsou přesvědčení, že jsou pro ně realizovatelné.

Důvodem výběru daného tématu pro bakalářskou práci je skutečnost, že mnoho lidí se věnuje vzdělávání dospělých v různých společenských a zájmových organizacích, kterých jsou členy. Příkladem je Česká křesťanská akademie, která, jak sama v dokumentech uvádí, má 1 800 členů, kteří se soustřeďují do skupin v mnoha městech České republiky. Za více než deset let existence uspořádala stovky přednášek na různá témata. V posledních letech se pro velký zájem o ně připravily dlouhodobé cykly, které na sebe vzájemně navazují. Na programu jsou také různé semináře, konference, kolokvia, uměnovědné zájezdy. To je také hlavním důvodem, proč si autorka zvolala tento subjekt ke své bakalářské tvorbě.

Osobní motivací je více poznat náboženství a styly vzdělávání dospělých, které jsou v bakalářské práci prezentovány. Nezáleží na tom, zda je člověk věřící nebo ne, ale je dobré rozšířit si své vědomosti a znalosti o nejrozšířenějších náboženstvích světa.

Vymezení hlavních cílů

Práce se bude zabývat současným křesťanským vzděláváním a jeho kořeny na příkladu České křesťanské akademie. Zmapuje její činnost, ideologická východiska. Na příkladu kvalitativní sondy zjistí, proč se lidé účastní jejího vzdělávání.

Zaměření práce

Teoretická část bakalářské práce se zaměřuje na zmapování odborné literatury, která se zabývá zájmovým vzděláváním dospělých v intencích programu České křesťanské akademie, jejíž vzdělávání zajišťují velmi kvalitní lektoři. Výsledkem je velký zájem členů o přednáškovou činnost. Ze zjištění bude vycházet autorka při tvorbě praktické části, která bude zpracována s využitím kvalitativní sondy s několika účastníky, kteří měli zájem se šetření zúčastnit.

Stručně k charakteristice práce

Teoretická část se v první kapitole zabývá historickým exkurzem vzdělávání dospělých a jeho filozofickými východisky. Druhá kapitola je hlubší sondou do křesťanského vzdělávání v celé vývojové etapě. Obsahem třetí kapitoly je seznámení se s církevním školstvím od 19. století do současnosti, tj. s katolickým, křesťanským, protestantským a židovským. Praktická část je zaměřena na názory osob, které se pravidelně účastní různých vzdělávacích aktivit, které pořádá Česká křesťanská akademie. Ke zpracování a zjištění výsledků bude použita metoda kvalitativní sondy. Praktickou část uzavírá diskuse k výsledkům této sondy.

1 HISTORICKÝ EXKURZ DO VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

V souvislosti se současným křesťanským vzděláváním dospělých v kontextu s jeho kořeny nelze přehlédnout počátky vzdělávání, které několika stoletým vývojem položily základy samotnému historickému vzdělání dospělých od dětských let. Vzdělávání v různých etapách vývoje společnosti bylo položeno na základech myšlení lidí, kteří si uvědomovali význam vzdělání pro její další rozvoj. Pravdou zůstává, že při raných etapách života společnosti bylo vzdělání vždy výsadou církve, bohatých vrstev společnosti a teprve v pozdějších stoletích se stávalo dostupné pro širší vrstvy občanů.

1.1 Filozofická východiska vzdělávání a výchovy

Historie vzdělávání lidí je spojena s rozvojem společnosti od prvopočátků. Dějiny vývoje lidí jsou dokladem, že postupně získávané vědomosti a znalosti pomáhaly lidem řešit mnohdy složité životní situace. Svou činnost vykonávali cílevědomě s použitím dosud získaných poznatků. Trvalo ještě dlouho, než nastala doba, kdy se lidé po předávání ústních informací dopracovali k etapě, ve které vzniklo postupně první písmo. Po přeskočení velmi dlouhé etapy lze za všechny zmínit Sokrata (470-399), autora mnoha významných děl, která jsou tištěna i v současné době. Podle jeho názoru je důležité, aby se lidé naučili poznávat sebe sama a měli tolik vlastní disciplíny, aby se dokázali také sami vychovávat, tj. učit se o vývoji lidské společnosti, protože lidé si musí uvědomit to základní. Je velmi důležité stále si klást otázky a trvat na tom, aby na ně našli správné odpovědi. Proto je také různými autory velmi často připomínána jeho slavná věta „*Scio me nihil scire*“ v českém překladu „*Vím, že nic nevím*“ (Paprotný, 2005, s. 53). Známy je také úryvek dialogu „*Theaitétos*“ od Platóna (427-347) v dialogu, ve kterém napsal, že „...nevědomí nefilozofují a netouží se stát moudrými; neboť právě v tom záleží zlo nevědomosti.“ Byl natolik sebekritický, že veřejně přiznal svůj názor, že úplné vědění člověka je nemožné (Platón, 2007). O několik století později se díky středověké scholastice úloha vzdělávání postupně mění. Objevují se skupiny autorů, které mají navzájem zásadně odlišné názory, což vyvolává diskuse.

Nejaktivnější názory měl Tomáš Akvinský (1225-1274). Obhajoval svůj názor, pokud chce člověk žít uvnitř společnosti, musí se naučit respektovat ji. Aby to mohl dělat,

musí být vzděláván, vychováván a také formován (Palán a Langer, 2008). V období renesance žilo mnoho vynikajících myslitelů, kteří oceňovali díla antických autorů právě proto, že uznávali svobodu myšlenek člověka, tak jak to chápal Aristoteles.

1.2 Vzdělávání dospělých v historickém vývoji

Při mnoha mezinárodních výzkumech historických souvislostí vzdělávání lidstva vědci vycházejí především z počátků vzdělávání doby rozkvětu Egypta. Podle mnoha důkazů připomínali chrámový komplex Rammesseum, ve kterém se vzdělávali kněží, lékaři, vojáci. Připomínali také starověké Řecko a starý Řím. První rozpracovanou didaktikou pro dospělé byl spis rozdělení do devíti knih Marca Fabia Quintiliana (35-95) „*Institutio Oratoria*“ („*O výchově řečníka*“). Autor vyložil, jak vyučovat řečnickému učení, což ve středověku postupně vedlo ke vzniku různých druhů školních knih. (Skalková, 2007). Středověk byl charakteristický nástupem tvrdého prosazování náboženského vzdělávání, podporou klášterních a katedrálních škol. Světské vzdělávání bylo umožněno pouze v univerzitách s tím, že bylo podporováno vzdělávání dospělých. Obnova světského vzdělávání byla možná až s nástupem kapitalismu od počátku 19. století. Kapitalismus také umožnil, že světské vzdělávání se začalo rozvíjet po celém světě. Rychlý rozvoj techniky byl impulzem pro zavádění vzdělávání lidí, nové továrny a nové stroje, stále rychleji se rozvíjející obchod potřebovaly kvalifikované, vzdělané lidi. Díky těmto požadavkům začínají rychle vznikat vysoké školy zaměřené na technické, stavební a zemědělské činnosti. (Palán a Langer, 2008).

Ve druhé polovině 19. století jsou zakládány první dělnické vzdělávací spolky a místní vzdělávací střediska. Velký význam mělo založení Matice české (1831) a Matice slovenské (1863). Z mezinárodního hlediska byl vlivnou osobností prosazující vzdělávání dospělých na univerzitách luteránský pastor a filozof Nikolaj Frederik Severin Grundtvig (1783-1872). Působil v Dánsku, kde se výrazně angažoval při zakládání dánských lidových vysokých škol.

Nelze opomenout Thomase Poleho, významného autora knihy „*A History of the Origins and Progress of Adult Schools*“. („*Dějiny vzniku a vývoje škol pro dospělé*“) z roku 1816 a Jamese Williama Hudsona autora knihy „*The History of Adult Education*“.

Vývoj vzdělávání ve 20. století

Vývoj vzdělávání v Evropě zastavila na několik let první světová válka, která za sebou zanechala zdevastované ekonomiky evropských států. Bylo nutné budovat novou ekonomiku, k tomu bylo potřebné mít vzdělané obyvatelstvo. Po první světové válce pro rozvoj vzdělávání v Evropě, zejména v anglosaských zemích, znamenalo velký posun založení Americké asociace pro vzdělávání dospělých (1926). Jedním z prvních autorů, který se vzdělávání dospělých věnoval, včetně na tehdejší dobu vynikajícímu vypracování teorie vzdělávání dospělých, byl Američan Eduard C. Lindeman. Jeho dílo „*The Meaning of Adult Education*“ („*Smysl vzdělávání dospělých*“) je také v současnosti považováno za stěžejní dílo. Prosazoval myšlenku, že učebnicí pro dospělého jsou jeho životní zkušenosti. Přesto by měl každý jedinec mít motivaci sám se vzdělávat, učit se v malých skupinách, protože v nich je dobrá možnost diskutovat.

Lindeman za prvé zdůraznil, že vzdělávání je celoživotní proces. Za druhé, že definované vzdělávání dospělých začíná, až když končí odborné vzdělávání (Lindeman, 1926, s. 5). Za třetí, pod vlivem myšlenek přítele Johna Deweye formuloval názor, že vzdělávání dospělých začíná tehdy, když sami cítí, že je nutné se přizpůsobit nové situaci. Za čtvrté uvedl, že „*Zkušenost je živá učebnice dospělého žáka*“, jinými slovy je nutné klást důraz na životní zkušenosti každého jedince (Lindeman, 1926, s. 7)

Nixon-Ponder (1995) napsala knihu, ve které považovala za důležité, aby se dospělí sami naučili, který způsob si pro učení vybrat, aby byl pro ně efektivní. Po skončení druhé světové války se mění přístup ke vzdělávání dospělých. Významnou úlohu tehdy měl rozhlas a jeho vzdělávací kurzy za účasti tehdejších významných pedagogických pracovníků. Postupně jsou zakládány tzv. lidové univerzity, večerní školy.

Ve druhé polovině 50. let 20. století upoutala velkou pozornost kniha Franze Poggelera z roku 1957 „*Introduction to Andragogy: Basic Issues in Adult Education*“ („*Úvod do andragogiky: základní otázky vzdělávání dospělých*“). Již tehdy odborníci ji považovali za dílo, které svým obsahem jednoznačně položilo základy andragogiky, která už tehdy začala upoutávat jako nová vědní disciplína.

Významným odborníkem na andragogiku byl v 70. letech 20. století vyzdvihován Američan Malcolm Sheperd Knowles (1913-1997). Jeho činnost významně ovlivňoval

zejména John Deweye. Ten chápal andragogiku jako určité umění a vědu, které významně pomáhá dospělým v jejich učení, aby sami směřovali své rozhodování o vzdělávání se podle uvážení. Knowles naopak vnímal pedagogiku jako umění a vědu o učení zaměřené na děti. Jeho zásadním argumentem bylo, že děti jsou při učení plně závislé na učiteli a jeho výuce. (Knowles, 1980). Ekonomická i politická situace ve světě, tedy i v Evropě přinutila Knowlese některé názory přehodnotit. Týkalo se to zejména jeho knihy „*The Modern Practice of Adult Education. From Pedagogy to Andragogy*“ („*Moderní praxe vzdělávání dospělých. Od pedagogiky k andragogice*“) z roku 1970. Knowles zásadně tvrdil, že vzdělávání dětí nelze aplikovat na vzdělávání dospělých, což vyvolalo poměrně velký negativní ohlas. Proto knihu o 10 let později aktualizoval, přičemž potvrdil, že je nutné vycházet z aktuální situace a celoživotně se průběžně vzdělávat.

V posledních letech 20. století se začaly rychle rozrůstat požadavky na další vzdělávání dospělých v kontextu s rostoucími nároky na kvalitu pracovní síly s postupující globalizací. Vymětal (2008, s. 16) konstatoval, že společnost postupně přechází ke společnosti znalostní, která je zaměřena na zajišťování a prosazování takového typu společnosti, která bude považována za společnost celoživotního vzdělávání. Podle Rubušicové a Rabušice (2008, s. 26) výsledkem bude, že se začnou vytrácet mnohá povolání, zejména řemeslná. Výrazně se budou měnit hodnotové systémy, výsledkem bude, že lidé se budou více zaměřovat na konzumní způsob života. Budou muset vynaložit více finančních prostředků a volného času.

2 KŘESŤANSKÁ VZDĚLANOST V KONTEXTU HISTORIE

Křesťanství je zařazeno mezi monotematická náboženství, vyznává pouze jediného boha. Jednotlivé křesťanské proudy se vyznačují společnými rysy, ale naopak také některými rozdíly. Historie dokazuje, že je od svého vzniku velmi různorodé. Z historického pohledu se jednalo o nejrůznější proudy a skupiny, které se samy většinou označovaly za církve. Křesťanské proudy mají jednoznačně společnou tradici, ale mnohé organizační zkušenosti dokazují, že se v některých faktorech významně odlišují. Hlavními křesťanskými proudy jsou pravoslaví, katolictví a protestantismus. (Kolektiv autorů, 2014).

2.1 Vznik a vývoj křesťanské vzdělanosti

V souvislosti s vývojem křesťanství a vztahu církve nelze přehlédnout Karla Čapka, který vedl dlouhé rozhovory na toto téma s T. G. Masarykem. Od rozhovorů uplynulo několik desítek let, přesto je nutné ocenit jeho názory z hlediska přesného popsání vývoje křesťanství, od kterého se následně odvíjela také vzdělanost. Podrobně popsal, jak vzniklo křesťanství, podílelo se na tvorbě vzdělané společnosti římského impéria, působilo mezi učenými teology, ale zároveň mezi národy a vrstvami nevzdělanými. Připomíná období, kdy z počátku období českého pokřesťení národ kolísal mezi Západem a Východem až se nakonec přiklonil k Západu, což byla velmi důležitá událost. Pod jeho vlivem byla provedena církevní obroda a revoluce, což se stalo záležitostí celého českého území. (Kolektiv autorů, 2014).

V roce 100 n. l. byla křesťanská církev v Evropě nevelkou, pronásledovanou skupinou, která se nemohla řídit všeobecně schváleným zákonem, který neexistoval, oficiálním vyznáním víry, která mohla být určena k veřejnému přednesu, aby ho přirozeně respektovaly různé skupiny obyvatelstva. Teprve na konci 4. století se situace změnila. Křesťanství začalo nabývat na síle. Důsledkem nově vzniklé situace bylo, že se za křesťany začalo považovat stále více lidí, později se křesťanství stalo oficiálním státním náboženstvím. Období 4. až 6. století je dnes hodnoceno jako období, ve kterém po dlouhých letech úpadku opět začíná vzestup vědy, snaha o rozšiřování vědomostí, v prvních počátcích zejména o přírodě. Významným autorem té doby byl Aurelius.

Obrázek 1: Aurelius Augustinus

Zdroj: GOOGLE: Obrázky. [online]. [cit. 2020-03-03]

Současnými slovy v knize „*De doctrina Christiana*“, která patří k méně známým spisům, zastával stanovisko, že poznání může člověka dovést k víře a víra lépe porozumí znalostem, které se týkají hmotného světa. (Augustin, 2004).

2.2 Vzdělávání v kláštorech

Historické dokumenty potvrzují, že počátek vzdělávání v kláštorech je prokazatelný od 6. století. Vzdělávání v klášterních a katedrálních školách bylo určeno výhradně chlapcům. Škola katedrální byla zaměřena na výchovu světských kněží. Klášterní školy se v pozdějším období rozdělily na školy vnitřní, které byly vyhrazeny církevním hodnostářům, tzv. vnější škola byla vyhrazena pro děti feudálů. Na tehdejší dobu klášterní školy poskytovaly kvalitní vzdělávání. Kromě jiného také byly považovány za střediska vzdělávání, která církevní hodnostáři efektivně podporovali. Kláštery všeobecně plnily velmi významnou úlohu. V nich se soustřeďovalo veškeré vědění, znalosti, historické dokumenty, byly pro budoucí generace uchovávány řemeslné poznatky a praktické rolnické věci při pracích v domácnostech a na polích (Hábl a Janiš, 2010, s. 27-29). Významnou úlohu měly školy farní již samotným faktem, že byly zaměřeny na širší okruh lidí. Výuka byla postavena na základech směřujících ke kvalitnímu poznání základů křesťanství (Hábl a Janiš, 2010).

2.3 Začátky církevního školství v českých zemích

Po mnoho let se historikové nemohli shodnout na datum, od kterého je možné na vědeckém základě potvrdit prokazatelnou existenci první školy na českém území. Spíše za legendu lze počátky informací o tzv. budečské škole, ve které se měl údajně vzdělávat Václav I., kterému se mu později podle záznamů v kronikách říkalo Svatý. Do dnešního dne nebyly prokázány nové skutečnosti, takže zmínky o této škole zůstávají pouze jako legenda (Jarolímek, 2003, s. 14). Teprve v souvislosti se záznamy o životě Karla Velikého (747 nebo 748-814) je možné hovořit o době, která přála vzdělanosti, výtvarnému umění a zejména stavitelství, o čemž svědčí mnoho dnes již historicky unikátních staveb. Karel Veliký patřil k panovníkům, kteří měli zájem na rozvoji vzdělanosti. Proto podporoval zakládání škol při kláštorech a biskupstvích (Drška a Picková, 2004).

V klášterních historických archivech jsou dochovány staré opisy rukopisů, převážně biblického charakteru, mezi nimi také spisy antických autorů. Na otázku, proč byly psány latinsky, je odpověď zřejmá - cílem bylo, aby se kromě kněží naučily latinsky také jiné osoby. V 11. a 12. století se výrazně začíná prosazovat scholastická filozofie,

tj učení, které se snažilo podporovat konkrétní církevní dogmata. Tato filozofie se dostává na vrchol ve 13. století. Znovu jsou připomínány myšlenky Aristotela a jejich zařazování do křesťanství.

Do českých zemí přichází v roce 1655 řád **sester Voršilek**, který se v dalším vývoji pozitivně zapsal do historie našeho školství. Po příchodu měly své sídlo na Malé Straně u zámeckých schodů. Později založily klášter a školu na Újezdě po zakoupení komplexu několika domů v roce 1672. Ve škole byly vyučovány pouze dívky, bydlely v penzionátech. Řád **piaristů** v roce 1631 založil piaristickou kolej v Mikulově, v roce 1633 ve Strážnici, roku 1634 v Lipníku. Od roku 1656 učili v Chrudimi **kapucíni**, později v dalších městech. **Františkáni** měli školy v Hájku, Hostinném, Hořovicích a Zásmukách. **Augustiniáni** zřídili školy ve Lnářích, Bělé, Ročově, České Lípě. Vyšší latinské školy založili **dominikáni** v Broumově, augustiniáni v České Lípě (1627), v Domažlicích a v Německém Brodě, **praemonstráté** vydržovali řádová gymnázia v Žatci a Teplé, **dominikáni** v Plzni, **minorité** v Pardubicích (Morkes, 2000, s.4, 5).

Obrázek 2: svatá Voršilka

Zdroj: GOOGLE: Obrázky. [online]. [cit. 2020-03-03]

2.4 Jezuité a rozvoj školství

V úvodu jezuitského vzdělávání stručně z historie. Řád založil v roce 1534 Ignác z Loyoly jako společenství pro katolické kleriky.

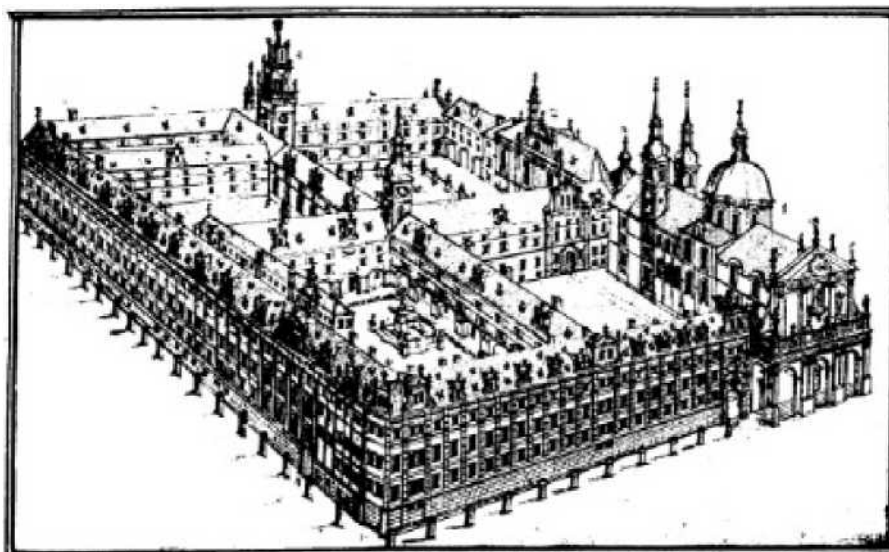
Obrázek 3: Ignác z Loyoly (1491 - 1556)

Zdroj: GOOGLE: Obrázky. [online]. [cit. 2020-03-03]

Papež Pavel III. schválil Tovaryšstvo Ježíšovo v roce 1540. V roce 1545-1563 se ve třech etapách konal tzv. tridentský koncil. Výsledkem jeho průběhu bylo mj. výrazné angažování jezuitů při vzdělávání zejména dorostu z větší části z tehdejších vlivných a bohatých měšťanských rodin. Vzdělání organizované jezuity v tehdejší době navíc podporovaly v evropských státech tehdejší vlády. Jezuité přišli do Prahy již v roce 1556 s cílem rozšířit vzdělávání ve školách tak jako to činili v jiných evropských zemích. Z nabízených možností se rozhodli pro budovu Klementina, kterou postupně rozšiřovali novou výstavbou budov.

Obrázek 4: Klementinum

Zdroj: GOOGLE: Obrázky. [online]. [cit. 2020-03-03]

Výsledkem byla na tehdejší dobu skutečně rozsáhlá výstavba studentských kolejí. Tak jako v jiných evropských státech, i v Praze byla výuka kněžími vedena velmi přísně. Pro menší žáky se vyučovalo v češtině, pro vyšší stupeň výuky již byla vyučovacím jazykem latina. Výuka probíhala na tehdejší dobu moderním způsobem, ve své podstatě se přibližovala dnešním školským požadavkům na samostatnost žáků, na schopnost logicky myslet. Byla individuální s ohledem na schopnosti žáků. Kněží vyžadovali, aby studenti trénovali paměť, tomu přizpůsobili celý systém výuky (Morkes, 2000, s. 5). Dalším krokem v rozšiřování možností vzdělávání bylo založení tzv. Ferdinandovy akademie, která byla v roce 1616 povýšena na univerzitu, takže se stala protipólem Univerzity Karlovy, která byla protestanská. V roce 1618 byli jezuité z Prahy vypovězeni, ale vrátili se po bitvě na Bílé hoře v 1620. Již v roce 1622 po pokračující katolizaci jim byla svěřena správa Karlovy univerzity (Oulíková, 2006). Postupně se vzdělávací činnost rozšířila do dalších měst v Čechách. Významná byla jezuitská kolej v Klatovech. Dne 16. března 1636 přišli do města první jezuité. Kolej nejprve měla sídlo v jednom z darovaných domů na náměstí, ve které byla otevřena první třída latinské školy a také seminář pro chudé studenty. Základní kámen k výstavbě nové koleje byl položen 13. dubna 1655. Výstavba rychle pokračovala, v roce 1661 mohla být část koleje využívána pro potřeby gymnázia. Výstavba koleje pokračovala i v příštích letech, dokončena byla v roce 1723. Jezuitská kolej se stala díky kvalitě své výuky vyhlášenou. Je spojena

s významnými jmény české kultury, např. Bohuslavem Balbínem, Stanislavem Vydrou, Václavem Matějem Krameriem, Josefem Dobrovským (Čornejová, 1995).

Obrázek 5: Bohuslav Balbín (1621 - 1688)

Zdroj: GOOGLE: Obrázky. [online]. [cit. 2020-03-03]

3 CÍRKEVNÍ ŠKOLSTVÍ OD 19. STOLETÍ DO SOUČASNOSTI

Obsahem třetí kapitoly je vývoj církevního školství od 19. století. Zabývá se stručným přehledem církví a jejich škol, zejména církve katolické, křesťanské, protestantské a židovské.

3.1 Stručný přehled církví a jejich škol

3.1.1 Katolické školství

Katolická církev patřila svým vlivem mezi nejsilnější církve v Čechách a zůstalo tomu tak i po skončení druhé světové války a v následujících letech, přestože zejména po únoru 1948 byl vliv všech církví státem záměrně oslabován až do přelomových událostí roku 1989. Dějiny všech prezentovaných církví není možné s ohledem na rozsah bakalářské práce a její rozdělení popsat širěji. Je logické, že se činnost každé církve v Čechách působících odvíjela od pravidel, která stanovovala vždy současná vláda. Ve své podstatě se jednalo, dnešní terminologií řečeno, o tzv. státní církevnictví. Stát si uvědomoval velkou moc zejména katolické církve, kterou se snažil omezit. Výsledkem bylo také legislativní podřízení se katolických církevních hodnostářů státnímu vedení (Horák, 2011, s. 22). Tento stav netrval dlouho. S tzv. silvestrovskými patenty, které platily v letech 1848-1851 svobodný vývoj církevních škol skončil. Silvestrovské zákony představovaly základy absolutistické vlády. Negativní úlohu sehrál tzv. konkordát z roku 1855, který mj. znamenal, že nad veřejným školstvím převzala kontrolu církve a její autority. Přesto se podařilo pokračovat v přípravách na celkovou modernizaci školství. O jedenáct let později se situace v působení na školství opět změnila. V roce 1868 byly vydány tři tzv. květnové zákony, které tvrdě omezily zásahy církve do veřejného života. Nejvýznamnější úlohu a vliv měl nový zákon č. 48/1868 ř. z., díky kterému církev ztratila právo vykonávat dozor týkajícího se předlitavského veřejného školství. Jedinou výjimkou byl pokračující dohled nad katolickým školstvím. Významný byl zákon č. 50/1874 ř. z., týkající se vnitřních poměrů církve katolické, umožnil provedení zákonné derogace konkordátu (Malý a Soukup, 2011, s. 435).

Legislativní vývoj pokračoval i nadále. Zákon č. 189/1919 Sb. zákon o školách národních a soukromých ústavech vyučovacích a vychovávacích byl novelizován zákonem č. 295/1920 Sb. Církevní školy byly zařazeny mezi „soukromé ústavy vyučovací“, pokud poskytovaly byt a stravu tak mezi „ústavy vychovávací“. Představitelé a učitelé museli oficiální cestou před komisí prokázat, že jsou způsobilí kvalitně vyučovat jako učitelé ve veřejných školách. Podmínkou zřízení činnosti církevních škol nebo ústavů bylo možné provést pouze na základě schválení zemskou školní radou (Hoetzel a Weyr, 1948, s. 486). Nový zákon definoval, že církevní školy a ústavy musí být povinně pod dohledem státní správy.

3.1.2 Protestantské školství

Protestantským školám výrazně pomohlo v obnově jejich činnosti vydání tolerančního patentu v roce 1781. V průběhu jednoho roku se k protestantské víře přihlásilo téměř 90 tisíc lidí, kteří tuto víru předtím vyznávali tajně. Nejvíce se jich přihlásilo v místech, kde dříve aktivně pracovala střediska církve českobratrské, lutherské, utrakvistické. Dalším silným impulzem pro rozvoj této církve a protestantského školství byl rok 1848, který přinesl celkově nové podmínky pro zrovnoprávnění všech náboženských vyznání. Ukázalo se ale, že v protestantské církvi chybí vlastní bohoslovci. Ti, kteří byli, nehovořili česky. Vypomáhali často mladí kazatelé z Uher, a to Maďaři i Slováci, kteří se teprve v Čechách učili česky. Jednoho z nejpřednějších, Jana Végha v Libiši, učil česky V. Kramerius. V roce 1782 vyšla pro potřeby protestantských škol učebnice Slabikář pro žáky helvétského a augšpurského vyznání (Havelka, 1908, s. 801809). Protestantské školy měly charakteristiky jako školy ryze národní a lidové. Propagovaly průkopnické lidové vzdělání, navazovaly na školství Jednoty bratrské, které bylo tradičně vždy dobré. Protestantské školy byly při vizitacích chváleny také od katolických vrchností (Morkes, 2000, s. 10).

3.1.3 Židovské školství

Vláda Československé republiky po jejím vzniku uznala Židy za národnostní menšinu, což se brzy projevilo ve faktu, že se začali veřejně hlásit k židovské národnosti. Nová situace motivovala představitele židovských obcí, aby podnikly právní kroky ke zřízení oficiálních obecních a středních škol. Prvním zásadním problémem, který bylo nutné řešit ve spolupráci se státními úřady, bylo, který jazyk bude v těchto školách jazykem vyučovacím. Na výběrem bylo několik možností, protože v tehdejší republice také existovalo mnoho národností vždy koncentrovaných převážně do několika míst, kde toto obyvatelstvo následně početně převažovalo. Bylo logické, že představitelé židovských škol požadovali výuku v jazyku, kterým v oblasti hovořilo nejvíce obyvatel. Řešení se našlo: při volbě jazyka, který bude ve škole jazykem vyučovacím, bude důležitá místní příslušnost škol v Československé republice (Radkovičová, 2014, s. 4). Po obsazení republiky německou armádou začaly proti Židům represe, které se výraznou měrou dotkly také školství.

Obrázek 6: židovská škola

Zdroj: GOOGLE: Obrázky. [online]. [cit. 2020-03-03]

Diskriminace pokračovala dalším zákazem. Židé nesměli studovat na veřejných i soukromých vysokých školách, ve kterých výuka probíhala v němčině. Další zákazy na sebe nedaly dlouho čekat. V červnu 1940 bylo po poradě na Ministerstvu školství a národní osvěty schválen výnos „Entwurf des Erlasses des Ministeriums für Schulwesen

u. Volkskultur“, který byl následně uplatněn v praxi s tím, že od zahájení školního roku 1940/1941 nesmějí být židovští žáci přijímáni do českých škol všeho druhu. V souvislosti se zákazem začal aktivně na veřejnosti vystupovat Svaz říšských židů, který byl jediný povolenou židovskou organizací. Přesto jeho pomoc, zejména finanční, nestačila. Říšské židovské národní školy finančně zvládaly zajistit výuku pouze do konce školního roku v roce 1942 (Walk, 1991). Výuka židovských dětí se mohla konat pouze v ilegálních podmínkách, což na tehdejší dobu nebylo snadné. Porušení zákazu mohlo mít nedozírné důsledky (Kasperová, 2005).

3.1.4 Církevní školství v České republice v současnosti

Listopadové události roku 1989 znamenaly pro české školství velké změny, které byly do praxe zaváděny postupně. České školství již mnoho let při výuce postupovalo prakticky stereotypně. Pokud se uskutečnily změny, jednalo se o změny dílčí neznamenající zásadní reformu, o které se již veřejně diskutovalo s vědomím, že je velmi potřebná. Církev v republice působící začaly vystupovat se svými požadavky na celkovou obnovu církevních škol. Na základě mnoha jednání stát postupně přenesl na jednotlivé církve pravomoci o rozhodování na biskupství a řády katolické církve. Celý proces trval poměrně dlouho, protože bylo nutné vyřešit mnoho zejména organizačních otázek. Bylo nezbytné vyjasnit problematiku právního postavení církevních škol. Na toto téma se vedly dlouhé diskuse, až byl vypracován a předložen k diskusi, následně k projednání ve vládě a parlamentu návrh věty v zákonu, že církevní škola je právnickou osobou.¹ Na základě zrušení školských úřadů v roce 2000 v rámci reorganizace státní správy, bylo rozhodnuto, že církevní školy budou financovány přímo ministerstvem školství tzv. normativně. To znamenalo, že peníze byly stanoveny státem na jednoho žáka na základě průměrné výše finančních prostředků, které jsou nutné na financování jednoho žáka konkrétního oboru ve veřejných školách s ohledem na předcházející školní rok. Takto nově nastavený systém měl ale negativní důsledky, protože přidělené finanční prostředky se neobjevily na účtech škol v aktuálním školním roce, ale objeví se vždy až ve školním roce následujícím (Bekárek, 2016). Postupně se ve společnosti začínají objevovat

¹ Zákon č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

negativní názory na činnost církevních škol.

3.1.5 Česká křesťanská akademie jako příklad křesťanského vzdělávání dospělých

Česká křesťanská akademie (dále jen ČKA) vznikla jako občanské sdružení v krátkém časovém úseku po listopadových událostech 1989. Navázalo úspěšně na dřívější dlouhodobou spolupráci teologických a filozofických kroužků, členové se scházeli tajně již v předlistopadovém období 1989. Na zrodu se podílelo mnoho významných osobností, které i dnes působí ve sféře vědy, kultury, ve státní správě, v církvích i na politické scéně. Jejím prvním předsedou byl známý katolický teolog, filosof, obhájce lidských práva politický vězeň Prof. ThDr. Josef Zvěřina. Zemřel v srpnu 1990, jeho nástupcem byl zvolen Prof. PhDr. Dr. Tomáš Halík, jeden z nejvýznamnějších žáků J. Zvěřiny. Ve své funkci byl znovu potvrzen v roce 1993. Jednalo se o rok, ve kterém se také stávající sdružení přejmenovalo na Českou křesťanskou akademii. Následně byl znovu zvolen do funkce předsedy v letech 1995 a 2005. ČKA je nezávislé, nestátní, neziskové a nadstranické sdružení občanů, které je otevřeno nejenom křesťanům všech církví, ale také lidem, kteří cítí odpovědnost za uplatňování křesťanských kulturních a morálních hodnot ve společnosti, které vždy ctí.

Vzdělávací činnosti provozuje s využitím členských příspěvků a darů. Spolupracuje s mnoha zahraničními partnery. Členskou základnu tvoří více než 1 800 individuálních členů sdružených v 74 místních skupinách. Kolektivními členy ČKA jsou Asociace kolegií katolických lékařů, Svatojosefská společnost pro Poličku a okolí, Společnost pro církevní právo, Křesťanské občanské sdružení ve Vsetíně a Vysokoškolské katolické hnutí Praha. V rámci ČKA také pracuje např. Unie katolických žen.

Sekce

Již samotné vyjmenování sekcí dobře ilustruje šíři záběru akademie. V ČKA působí: Asociace kolegií katolických lékařů (pracuje aktivně, v roce 2019 je pořádáno mnoho lékařských akcí), ekologická (pracuje aktivně), historická (poslední její záznamy jsou pouze do roku 2009), právní (pracuje aktivně), politologicko-ekonomická (sekce byla zrušena), přírodovědná a technická (sekce pozastavena), ekologická (pracuje aktivně), uměnovědná (poslední záznamy za rok 2018), literární (zrušena),

psychoterapeutická (pracuje aktivně), pedagogická (pracuje aktivně). Jak je uvedeno na webových stránkách, ne všechny sekce aktivně pracují. (www.krestanskaakademie.cz)

Přednáškové aktivity

ČKA uspořádala za více než deset let existence stovky přednášek na nejrůznější témata. V poslední době se snaží, aby přednášky vytvářely společně dlouhodobější cykly. Pořádá semináře, konference, kolokvia, uměnovědné zájezdy. Některé z akcí se již stávají novou tradicí. K profilovým akcím ČKA patří každoročně se konající Dny Josefa Zvěřiny, které jsou prostorem pro vnitrocírkevní dialog. Další významnou akcí byly v uplynulých letech Mariánsko-lázeňské rozhovory, pořádány ve spolupráci s organizací Ackermann- Gemeinde a orientovány na otázky česko-německých vztahů. ČKA v roce 1995 zahájila práce na rozsáhlém sociologicko-historickém výzkumném projektu Církev ve svobodné společnosti, který byl inspirací pro mezinárodní projekt Aufbruch.

Vydávání literatury

Zvláštní kapitolu v činnosti ČKA tvořilo vydávání knih. Od roku 1990 vydala v několika edičních řadách přes 40 knižních titulů domácích a zahraničních autorů. ČKA dále vydává časopis *Universum* (revue přírodovědecké a technické sekce) a *Revue církevního práva*.

Obrázek 7: logo ČKA

Zdroj: krestanskaakademie.cz: Obrázky. [online]. [cit. 2020-03-03]

4 KVALITATIVNÍ SONDA

Pro zpracování praktické části bakalářské práce autorka zvolila kvalitativní šetření formou sondy. V teoretickém vyjádření je sonda „mapování neznámého a velmi zúženého problému“ (Surynek a kol., 2001, s. 29). V kvalitativní sondě bude využit polostrukturovaný rozhovor, ve kterém budou použity volně přidané otázky s tím, že autorka má možnost pořadí otázek měnit, popř. je pozměnit nebo je respondentům dovysvětlit. Některé otázky mohou být v případě potřeby i vynechány, jiné přidány. Podle Hendla (2008, s. 175) jsou polostrukturované rozhovory flexibilnější, volnější, ale na druhou stranu organizovanější a systematičtější. Nelze opomenout doporučení Berga (in Wildemuthová a kol. 2009, s. 222-231). Uvedl čtyři typy otázek, které by měly být v polostrukturovaném rozhovoru zahrnuty. Týkají se základních otázek (klíčové informace v kontextu s výzkumnými otázkami), dodatečných (alternativní vyjádření základních otázek v případě, že respondent základní otázce nerozuměl), jednorázových otázek (slouží k nastavení tempa rozhovoru nebo ke změně tématu v průběhu rozhovoru) a zkoumavých otázek neboli sond (mají za úkol přimět respondenty rozpracovat své odpovědi na položené otázky).

4.1 Metodologie

4.1.1 Cíl kvalitativní sondy

Cílem je zmapovat názory na kvalitu vzdělávání dospělých u vybrané skupiny respondentů, kteří jsou členkami a členy ČKA v městech uvedených v seznamu měst na webových stránkách. Pravidelně využívají nabídek k dalšímu dobrovolnému vzdělávání se a rozšiřování vědomostí a znalostí. V polostrukturovaných rozhovorech autorka kvalitativní sondy bude diskutovat s respondenty nad otázkami, které jim položila. Výhodou je, že se jedná o víceleté členy ČKA, za dobu členství v nich, účasti na různých vzdělávacích akcích mohou prezentovat své dlouholeté zkušenosti, navíc je porovnávat s jinými členy ČAK. Podrobnější informace k respondentům jsou uvedeny v podkapitole 4.1.5.

4.1.2 Předmět a objekt kvalitativní sondy

Předmětem kvalitativní sondy je zjištění názorů, postojů, zkušeností členů ČKA v kontextu se vzdělávacími aktivitami, které akademie pořádá již mnoho let. Objektem sondy jsou členové akademie, kteří dobrovolně svolili k účasti na této sondě. Jedná se o konkrétní způsob doporučení budoucích respondentů z nejbližšího okolí osob, které již závazně svolily stát se respondenty.

4.1.3 Etika kvalitativní sondy

Kvalitativní sonda je automaticky spojena s etickými otázkami. Proč tomu tak je? Jako je jednoduchá otázka, jednoduchá je odpověď. Respondenti, kteří se dobrovolně účastnili kvalitativní sondy, svolili k účasti, přestože si byli vědomi, že budou posílat do prostoru své osobní názory na konkrétní problém. Ještě před vlastním souhlasem byli seznámeni s celým postupem týkajícím se této sondy, s tím, na kterých aktivitách se budou osobně podílet. Za prvé se jedná o dodržování autorského zákona.² Za druhé je nutné dodržovat a dbát na ochranu osobních údajů.³

Na tehdejší dobu byl velmi neobvyklý názor Janouškové (2007, s. 124), která velmi nekompromisně vyjádřila názor některých osob, které nechápou, proč se někteří respondenti vyjadřují k jiným osobám a vidí v tomto způsobu nekalé praktiky. Janoušková uvedla: „Výzkumníka si nelze plést s donašečem, navíc výzkumník chrání identitu a soukromí účastníků výzkumu a nepředává informace, které by je mohly identifikovat a vystavit riziku sankcí. Nemůžete po něm požadovat, aby předával zjištěná data nebo dokonce přepisy rozhovorů.“

Nelze ponechat stranou názory Průchy a Švaříčka (2009, s. 99), kteří připomněli, že etika se týká zejména kvalitativně orientovaných studií, protože v nich jsou respondenti vedeni k tomu, aby sdělili mnohem více osobních informací, které jsou mnohdy důvěrné. Ostatně, k záležitosti se již dva roky předtím vyjádřili Švaříček a

² Zákon č. 121/2000 Sb. - Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/RS (obecné nařízení o ochraně osobních údajů. Úř. věst. EU L 119/1 ze dne 4. 5. 2016. Dále Zákon č. 110/2019 Sb., zákon o zpracování osobních údajů v aktuálním znění od 24. 4. 2019.

Šedřová (2007, s. 43-50) s tím, že právě důvěryhodnost je základním etickým principem včetně předložení tzv. poučeného souhlasu účastníkům výzkumu.

4.1.4 Formulace výzkumného problému a výzkumných otázek

Podle Punche (2008, s. 36) je nutné již na začátku výzkumné aktivity stanovit výzkumný problém a výzkumné otázky, které musí zahrnovat otázky obsahující prezentované téma. Z konstatování vyplývá, že je nutné znát cíl práce, účel, ujasnit si metody provedení. Na rozdíl od kvantitativního šetření není u šetření kvalitativního definována hypotéza, jsou definovány pouze výzkumné problémy, které jsou formulovány ve výzkumných otázkách.

Výzkumným problémem bylo zjištění, zda byli respondenti spokojeni s kvalitou všech přednáškových kurzů, které absolvovali natolik, že je to pro ně nový motivační faktor pro účast na dalším vzdělávání dospělých pořádném ČKA.

Základní výzkumná otázka: Jak se podmínky vytvořené ČKA podílejí na tom, aby faktory podněcující k další účasti na vzdělávání dospělých byly skutečně faktory motivačními?

Základní výzkumná otázka byla rozpracována do dílčích výzkumných otázek.

Dílčí výzkumné otázky:

1. Jakým způsobem jste se dozvěděli o možnosti celoživotního vzdělávání v ČKA?
2. Jak dlouho již navštěvujete její přednášky v rámci vzdělávání dospělých?
3. Které důvody vás vedly k rozhodnutí absolvovat vzdělávání dospělých v ČKA?
4. Jaký přínos má pro vás vzdělávání dospělých v ČKA?
5. Které přednášky z hlediska zaměření tématu jsou pro Vás nejzajímavější?

4.1.5 Struktura a charakteristika vzorku

Správná struktura vzorku, tj. výběr osob, které se po vzájemné dohodě obou stran stanou respondenty konkrétní výzkumné aktivity, je zárukou, že se bude jednat o osoby, které jsou spojeny s daným subjektem konkrétní vazbou, pracovní nebo osobní a jsou schopny při kvalitativním šetření odpovídat na dotazy výzkumníka. S ohledem na skutečnost, že se při vzdělávání v ČKA schází podle výběru programů lidé z mnoha měst v České republice a poměrně dost se mezi sebou znají, byla použita technika, která byla uvedena v podkapitole 4.1.2 tzv. nabalování sněhové koule až do saturace (Disman, 2009, s. 112-114).

Tabulka 1 Identifikační znaky respondentů

Věk	Jméno	Doba zaměstnání	Vzdělání
30-39 let	Petr	15 let	vysokoškolské
	Kamila	12 let	střední s maturitou a vyšší odborné
40-49 let	Jiří	21 let	střední s maturitou a vyšší odborné
	Pavčina	18 let	vysokoškolské
	Karel	27 let	vysokoškolské
50 let a výše	Jiřina	23 let	střední s maturitou a vyšší odborné
	Zita	29 let	střední s maturitou a vyšší odborné

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Tabulka 1 prezentuje sedm respondentů podle základních identifikačních znaků. Kvalitativního šetření se zúčastnily 4 ženy a 3 muži. Z tabulky vyplývá, že se většinou jedná o středoškoláky a vysokoškoláky, čemuž také odpovídá, že se jedná o akademii, jejíž program je určen převážně lidem se středoškolským a vysokoškolským vzděláním. Vedení akademie ale nebrání, aby se do jejich programů nemohly zapojovat skupiny osob s nižším vzděláním, protože i tyto osoby se mohou intenzivně zabývat vzděláváním v oborech v kontextu se svými odbornými koníčky. Díky tomu, že Akademie má několik desítek svých poboček v městech po celé České republice, je velkou výhodou, že po delší době, kdy se členové scházejí, se již lépe poznali, což umožňuje také kvalitnější a otevřenější komunikaci a diskusi v průběhu přednášek, ale také po přednáškách.

4.2 Analýza a interpretace dat

Do úvodu této podkapitoly je nutné uvést, že všichni respondenti byli dopředu seznámeni s tím, proč je autorka kvalitativní sondy oslovila, co od rozhovoru očekává. Rozhovory s jednotlivými respondenty probíhaly individuálně, protože bylo nutné dodržet několik základních podmínek. První bylo seznámení respondentů s tím, že jím je zaručena plná anonymita jejich identifikace. Respondenti obdrželi písemné záruky, že po skončení a zpracování rozhovorů budou záznamy vymazány. Hlavním důvodem byl fakt, že až na jednu výjimku všichni pracovali ve veřejné správě na různých úrovních. Také se tak stalo. Za druhé. Přestože se jednalo o dospělé a vzdělané jedince, autorka kvalitativní sondy vždy požádala protistranu, aby hovořila tak, jako když hovoří se svými přáteli. Mnoholeté zkušenosti odborníků na komunikaci prokazují, že když se člověk ve chvílích nutného soustředění zaměří na to, aby hovořil co nejlépe a odborněji, tak často ani neřekne to, co vlastně chtěl říci. Vědomí odpovědnosti za to, co řekne protistraně, dokáže podle odborníků snížit kvalitu a počet informací o hodně procent.

První otázka: Jak jste se dozvěděl/a o možnosti celoživotního vzdělávání v ČKA?

Petr: „To byla úplná náhoda. Nejsem technický typ, vše, co souvisí s matematikou, fyzikou, rýsováním apod., mě doslova ničí. Od dětství jsem hodně četl. Napřed běžné dětské knížky, pohádky a zajímavé příběhy, později jsem přidal knihy o historii, vesmíru, zajímal jsem se, jak asi přemýšlejí lidé, kteří nemají k dispozici technické vymoženosti jak my tady. Ve volných chvílích jsem často nad něčím hloubal, doslova jsem se pitval v různě formulovaných názorech, co tím chtěl dotyčný říci, až jsem se propracoval k filozofii a u té jsem zůstal. Pak jsem jednou v tramvaji vyslechl rozhovor, tak jsem se osmělil a ptal se, odkud ty informace mají. Odpovědi že z křesťanské akademie. Stal jsem se členem. Přednášky byly zajímavé, vydávané knihy také.“

Kamila: „Našla jsem si náhodně informace o Akademii na internetu. Napřed jsem si řekla: No, nazdar, to jsou samí otitulovaní lidé, tak na to nemám. Ale pak jsem si řekla, že kdo nic nezkusí, nic nemá. Zahlédla jsem informace o jiné veřejné akci mimo prostory Akademie, tak jsem tam šla. Nikdo se neptal, jestli jsem členkou, byla to akce veřejná. Ale poradili mi, kdy mám přijít na další akci, pokud budu mít zájem. Tam se také

v kanceláři mohu přihlásit. Udělala jsem, nelituji. Jen mě mrzí, že mám málo času, nemohu se zúčastňovat většího počtu vzdělávacích aktivit. Upřímně, jsem sama, takže společnost dalších lidí vítám.“

Jiří: „O ČKA mi řekl kamarád, který byl v té době již pět let členem. Váhal jsem, ale pak jsem si řekl, proč ne. Jsem členem již několik let. Aktivně jsem se zapojil do ekologické sekce. Pořádá podvečerní besedy k různým tématům, která jsou zajímavá také pro mimopražské členy. Jednou ročně jsou pořádána celodenní setkání věnovaná nějakému širšímu tématu, takže je dostatečný prostor pro diskusi. Zapojujeme se do tvorby revue *Universum*, píšeme také do jiných médií články o životním prostředí. Často přednášíme a vedeme diskusní skupiny v místních skupinách ČKA.“

Pavlína: „O možnosti vzdělávání v této akademii jsem se dozvěděla z jejího časopisu, když jsem prováděla odbornou rešerši týkající se přírodovědy a vygooglovalo se mi několik časopisů, mezi nimi *Universum*. Protože jsem potřebovala více informací od vedení Akademie, pracovně jsem je kontaktovala. Později jsem se stala členkou Akademie. Přírodovědná a technická sekce byla založena roku 1990 jako jedna z prvních odborných sekcí ČKA, krystalizačním jádrem byla skupina přírodovědců připravujících od druhé poloviny 80. let časopis zaměřený na dialog mezi oblastmi přírodních věd a křesťanské víry (tehdy zamýšlený jako samizdat), který později začal vycházet na půdě ČKA pod názvem *Universum*. Bohužel, v současné době je činnost sekce pozastavena.“

Karel: „U mne bylo zjištění, že tato Akademie existuje úplně normální. Byl jsem na rybách, u vody už seděl nějaký chlap, měl nahozeno, tak jsem se zeptal, zda si mohu také přisednout. Jenom kývl, ani oči nezvedl, díval se do jedné knihy. Ryba už mu později zabrala a on pořád četl. Rybu chytil, vyndal háček z její pusy a pustil. Takový krásný kus to byl. Tak mu to také povídám. Od knihy zvedl oči a povídá: tohle je zajímavé, lepší než chytat ryby. Načež knihu zvedl a obalem proti mně, já jen zahlédl takovou klasickou postavu Boha celého zalitého sluncem. Nechápal jsem, když chodí na ryby, tak proč tak zaujatě čte a ryby nakonec pouští. Jen zvedl hlavu a povídá: mám tady na čtení klid, přijď do křesťanské akademie, tam si popovídáme. Vysvětlil kam. Přišel jsem. Stali jsme se

na několik let přáteli. Hodně jsem se od něj naučil, hlavně poznávat, co je pro člověka podstatné a co může pominout.“

Jiřina: „Jsem z menšího okresního města. Já vím, okresy nejsou, ale tak mu pořád říkáme, že je okresním městem. Není velké, tak se toho moc mezi lidmi neutají. Ale jednou byl v městských novinách inzerát, že ve městě bude založena místní skupina ČAK, tak jsme se šly s kamarádkou podívat a zjistit, o co jde. Bylo nás tam asi patnáct, většinou starší lidi, dokonce bych řekla, že důchodci převládali. Ale nám to nevadilo, přednášející mluvil velmi hezky, tak nějak, jak se říká „lidsky“. Když skončil, mohli jsme se ptát. Tak jsme se ptali. Naše skupina existuje již devátý rok, je nás o něco více, hlavně přišli mladí lidé.“

Zita: „Vnuček je soustavně na internetu, tak mi z pocitu, že o internetu toho ví mnohem více než já, neustále něco tzv. „nabízel, že to by mě mohlo zajímat.“ Většinou ne, ale jednou ano. Babi, koukej, to by ti mohlo pomoci. A usmíval se. Byla to právě jedna ze stránek Akademie, kde byl zajímavý příspěvek o tom, jak si lidé zbytečně komplikují život, že by měli být více pokornější apod. Nechala to jsem být, po dvou dnech jsem si stránky našla a k mému překvapení zjistila, že ve městě u nás je dokonce místní skupina. Tak jsem tam zašla, jen tak se podívat a už jsem členkou pátým rokem.“

Druhá otázka: Jak dlouho již navštěvujete přednášky v rámci vzdělávání dospělých?

Petr: „Čtyři roky jsem členem ČKA. Takže určitě jsem byl na několika prvních přednáškách, ale protože jsem pracovníčně hodně vytížený, pamatuji si, že jsem téměř půl roku nebyl ani na jedné, které ČKA pořádala. Ale kontakt jsem zase tak úplně neztratil. Za prvé byly otiskovány různé příspěvky členů v místních pobočkách, bylo možné si přečíst aktuality na webových stránkách. Abych byl upřímný, myslel jsem si, že se zúčastním většího počtu vzdělávacích akcí různého typu, ale člověku také ne všechny osobní plány musí vyjít.“

Kamila: „Účastním se třetím rokem. Vzdělávacích akcí a dalších aktivit se účastním nepravidelně. Jak jsem se sama přesvědčila, každá aktivita je velmi náročná na čas, a to nehodnotím vynaložený čas organizátorů. Jde totiž o to, že to není systém, jako když chodí žáci a studenti do školy. Akce, které ČKA pořádá, jsou organizačně velmi náročné, vyžadují spoluúčast mnoha dobrovolníků. Ale o to více jsou setkání netradičního charakteru. Prostě se na takovýchto akcích scházejí lidé, z nichž se naprostá většina zná. Navzájem se informujeme, na kterých vzdělávacích akcích jsme byli, s kým jsme se setkali, co jsme probrali, které informace si můžeme vzájemně přeposlat. Funguje dobře. Jak říkám, nikdo z nás si na nic nehraje. Máme také možnost hovořit s přednášejícími mimo přednášky. Vždycky mě fascinuje to, že se nad nás nevyvyšují, jsou přátelští.“

Jiří: „Přednášek a dalších aktivit se účastním již od roku 2014, kdy jsem se stal ještě s mými dalšími dvěma přáteli členem. Ale abych řekl pravdu, dost dlouho jsem to zvažoval, protože mám jen středoškolské vzdělání s maturitou. Obával jsem se, jestli svými znalostmi a vědomostmi budu stačit lidem, kteří mají vysokoškolské vzdělání. Na druhou stranu jsem si stále říkal, že mít vysokoškolské vzdělání také není vše.“

Pavčina: „Vzdělávání v ČKA se účastním teprve třetím rokem. Kamarádka, ta tu ale není, už pátým rokem. Musela jsem řešit určité rodinné události a na vzdělávání dospělých jsem neměla vůbec čas. Bylo mi to líto, ale nedalo se nic dělat. Teď už chodím, až na malé výjimky pravidelně, a jsem spokojena. Nikdy mě nenapadlo, že v mých letech ještě budu nutit mozek, aby zabral. Faktem je, že se cítím najednou spokojenější, že jsem našla čas pro sebe. Přednášky mě baví, přednášejí kvalitní lektoři, mají dlouhou praxi v různých oborech, jsou sečtělí, umí informace podat tak, abychom je pochopili. Zkrátka, vyhovuje mi to. Dneska si jen v duchu říkám, že jsem byla hloupá, že jsem si dříve nenašla pro sebe čas. Nikdy mě nenapadlo, že ještě v tomto mém věku se budu takto intenzivně učit, a to úplně mimo můj obor, který jsem vystudovala.“

Karel: „Na vzdělávání dospělých mě doslova „vyhecoval“ můj kamarád. On je takový dobrodruh. Vše si musí vyzkoušet, tedy i to, zda je schopen se dále učit. Aby měl oporu, nechal jsem se přemluvit. Abych řekl pravdu, že ještě někdy v mém věku se budu dále

vzdělávat, to mě nikdy nenapadlo. Vzdát to nechci, i když ne každá přednáška je to „ořechové“ co jsem si myslel, že to bude. Máme za sebou zatím dva roky, uvidím, co bude dál. Přednášky jsou skutečně kvalitní, takže bych docela nerad skončil.“

Jiřina: „Nečekaně jsem ovdověla a najednou jsem měla dostatek volného času. Co s ním, ptala jsem se sama sebe. Všechn čas jsem musela věnovat nemocnému muži, který potřeboval péči a na mne už volný čas nezbyval. Byla jsem u známých na návštěvě v Praze. Dcera navštěvovala vzdělávání dospělých v ČKA, zrovna se připravovala k odchodu do akademie. Nikdy jsem o vzdělávání dospělých v ní neslyšela. Šla jsem s ní, že se podívám, o co vlastně jde. Byla jsem překvapená. Bylo vidět, že celý vzdělávací kurz je dobře připraven. Známa absolvovala již třetí ročník. K mému překvapení jsem navíc zjistila, že ve městě, ve kterém žiji, je aktivní pobočka ČKA. Tak jsem tam zašla a jsem přihlášená na další nový kurz.“

Zita: „Na vzdělávací kurzy a přednášky v ČKA chodím teprve jeden rok, nevím, zda mé hodnocení bude s tak malými zkušenostmi objektivní. Musím ale uznat, že přednášky mají skutečně vysokou úroveň. Co mě ale překvapuje: s přednášejícími je možné opravdu diskutovat, že to není takovéto, jak se lidově říká, mlácení prázdné slámy. Přednášející umí stmelit celý kolektiv. Přednášky jsou spíše diskuse, ale o tom to celé je. Umět zapojit posluchače do dění formou otevřené diskuse. Vůbec potom nezáleží na tom, jak odborně se diskutující vyjadřují, ale na tom, že se snaží sami pochopit podstatu věci. Diskuse mám ráda.“

Třetí otázka: Které důvody u vás vedly k rozhodnutí absolvovat vzdělávání dospělých v ČKA?

Petr: „Když se nad tím zamyslím, tak ve svém věku jsem musel prosedět tisíce hodin na různých výukách, ať je organizoval kdokoli. Když jsem ukončil vysokou školu, tak jsem si řekl, že už nikdy více takovéto vysedávání v sálech na přednáškách. Přišel jsem do zaměstnání. První bylo povinné vstupní školení určené pro všechny nastupující zaměstnance. Potom ještě firemní vzdělávání pro mou profesi. Řekl jsem si, že tentokrát

bylo poslední. Bylo. Ale už není. Jak jsem se dostal k ČKA, už jsem uvedl v odpovědi na první otázku. Teď ještě odpověď, proč jsem si zvolil ke svému dalšímu vzdělávání, které chápu jako možnost kvalitního rozšíření mých znalostí, právě ČKA. Na první přednášku jsem šel s tím, že z mého hodnocení jedné přednášky nemohu dělat všeobecný závěr jako celku. Tak jsem šel na druhou, která byla na úplně jiné téma. Také se mi líbila. Třetí měla rozhodnout. Rozhodla. Byla natolik fantasticky kvalitní, že jsem se dokonce i já zapojil do diskuse. Abych řekl pravdu, líbilo se mi, že jsem byl přednášejícím v průběhu diskuse osloven jako kolega. To potěšilo. Padlo mé rozhodnutí a výsledkem je, že se v rámci svých časových možností často účastním na vzdělávacích akcích.“

Kamila: „Před mnoha lety jsem nemohla jít studovat vysokou školu. Měla jsem ještě dva sourozence, rodiče by to, jak se lidově říká „finančně neutáhli“. Když jsem se postavila tzv. na vlastní nohy, měla práci, přišly další problémy a studium jsem opět odsouvala. Pak jsem si řekla, že vysoká škola není vše. Že rozhodující je, jak se člověk dokáže uplatnit v pracovním poměru na konkrétní pracovní pozici. Podařilo se mi to. Zatím nemám potřebu studovat vysokou školu při zaměstnání. Našla jsem si náhodně na internetu webové stránky ČKA, poté jsem vyhledávala ještě další informace a rozhodla jsem se. Nevím, jak odpovídají další respondenti, ale mým hlavním důvodem pro konečné rozhodnutí bylo, že jsem si ověřila u dalších lidí, kteří se vzdělávání dospělých v ČKA účastní, jak jsou spokojeni s kvalitou vzdělávání. Všichni do jednoho byli. Kromě kvalitního obsahu přednášek oceňovali vystupování přednášejících, hlavně jejich snahu dát v diskusi prostor účastníkům vzdělávání ať měli jakýkoli názor, kladný nebo záporný. To rozhodlo.“

Jiří: „Vzdělávání dospělých v ČKA se účastním od roku 2014. Je to poměrně dlouhá doba, proto snad už mohu hodnotit. Na přednáškách jsem zjistil, že převažují lidé s vysokoškolským vzděláním. Já mám střední s maturitou a střední odborné. Přitom ČKA žádným způsobem neřeší dosažení nejvyššího vzdělání. Odvozuji si to pro sebe tak, že záleží na každém jedinci, zda se chce v životě dále vzdělávat, protože ekonomika a globalizace, o kterých se můžeme dočíst snad při každé příležitosti, mění neúprosně podmínky na trhu práce. Kdo chce uspět, musí se dále vzdělávat. To jsem si řekl také.“

Zvolil jsem tuto variantu svého dalšího vzdělávání, prakticky, lidově řečeno, rozšiřování mých vědomostních obzorů, protože nechci ustrnout. Nejsem věřící, přesto jsem ČKA zvolil již pro samou podstatu, kterou je záruka velmi kvalitních přednášejících, ať se jedná o kterýkoli obor lidské činnosti. Navíc mě zaujalo, že mnohé přednášky mají mezinárodní přesah.“

Pavčina: „Pracovala jsem v sekci, u které došlo k pozastavení činnosti. To neznám, že jsem přerušila kontakty s ČKA a že pominul můj zájem o vzdělávání dospělých. Pouze jsem se přesunula k jiným aktivitám v sekcích, které fungují. Zvykla jsem si na lidi, kteří spolu se mnou pokračují v kontaktech s ČKA. Chci se i nadále účastnit akcí, které tento subjekt pořádá. Kvalita přednášek je důvodem, proč bych jen velmi nerada ztratila stávající kontakty. Tím nemám na mysli kontakty s vedením apod., ale kontakty s lidmi, kteří se v akademii dále vzdělávají, protože jim, tak jako mně, celkový přístup ke vzdělávání se zárukou vysoké kvality vyhovuje.“

Karel: „V odpovědi na první otázku jsem popsal mé, poněkud zvláštní, seznámení se s ČKA. Dodnes to, v dobrém, dávám při různých posezeních s kamarády tzv. k dobru, protože ten zážitek je velmi nevšední. Ryby mě nachytaly na to, že jsem také dosud stálým příznivcem ČKA, účastním se přednášek i dalších aktivit. Někdy si říkám, jestli jsem v kontaktu s ČKA kvůli kvalitním přednáškám, které rozšíří mé vědomostní obzory anebo kvůli tomu, že se při nich setkávám s přáteli, dobře si přitom všichni popovídáme. Nevím, jestli to je ten pravý důvod, ale asi ano. Neformální přístup, snaha v případě potřeby o vzájemnou pomoc. Lidé tam nejsou k sobě lhostejní.“

Jiřina: „Pracuji a žiji v malém městě, ve kterém funguje již několik let místní skupina ČKA. Nikdy by mě nenapadlo, že v mém věku se budu ještě v některé aktivitě angažovat. Spíše jsem si myslela, že jako budoucí důchodkyně se začnu připravovat na stáří. No, musím to tak říci - pořádně jsem se sekla. Přednášky, které se konaly rámci vzdělávání dospělých v ČKA, byly velmi pěkné a jsou pěkné i nyní. Jen se, pokud mi to pracovní povinnosti dovolí, účastním některých přednášek také v Praze. Výhodou je, že se lze zúčastnit také dalších akcí, které vedení ČKA připravuje. Mám na mysli různá

mezinárodní setkání apod. Ale hlavně je pro mne důležité, že v rámci těchto aktivit mohu získávat zkušenosti i z jiných místních skupin.“

Zita: „V místní skupině ČKA jsem již pět let. Je to doba, která mi umožňuje hodnotit. Mám-li ale přesně definovat, které důvody mě vedly k rozhodnutí absolvovat v ČKA vzdělávání pro dospělé, neumím to ani přesně říci. Nikdy jsem nad tím nepřemýšlela. Zřejmě hlavním důvodem bylo, že se dostanu do kontaktu s novými lidmi.“

Čtvrtá otázka: Jaký přínos má pro vás vzdělávání dospělých v Akademii?

Petr: „Předpokládám přínos ne finanční, ale spíše psychický a morální. Myslím si, že každý člověk, kterému se podaří splnit jakýkoli cíl, který si předsevzal, je velmi rád, když se mu ho podaří co nejlépe splnit. To platí také u mne. I když určité pochybnosti mám, ale tím asi z řady nevybočuji. Každý o sobě v určitém okamžiku vždy pochybuje. Je tam vždy určité slůvko pochybnosti „kdyby“. Jenže tak to já neberu. Udělal jsem maximum, dostal jsem se z hlediska vědomostí k oborům, ke kterým bych si při vzdělávání dospělých bez ČKA určitě nedostal. Tím nemám na mysli nějaké tajné dokumenty (poznámka autorky: Petr se zasmál), ale to, že jsem ani nevěděl, že něco takového užitečného a pro mne nového existuje. Nemá to pro mne žádný přínos finanční, kvalifikaci mi to nezvýší, ale má to pro mne přínos morální.“

Kamila: „Osobně si myslím, že každá další etapa sebevzdělávání se, ať už se odehrává za přispění kteréhokoli subjektu, má pro člověka přínos. Už jen samotný fakt, že se, s prominutím za ten výraz „dokopal“, aby se učil novým věcem. Ne vždy je to snadné rozhodnutí. To, co jsem nyní řekla, platí i pro mne. Není to pro mne nic výjimečného. Jsem takový váhavý střelec. Než se k něčemu odhodlám, napřed hledám důvody, proč to nepůjde, čímž samozřejmě rodinu a přátele docela štvu. Ale když se rozhodnu, tak už rozhodnutí nikdy neměním. Znáám se. Pak bych si zase později vyčítala, proč jsem rozhodnutí změnila. V případě vzdělávání dospělých v ČKA jsem se rozhodla dobře. Vše, co jsem s ní absolvovala, ve mne zanechalo velký dojem. Samozřejmě, žádný zaměstnavatel takovéto vzdělávání neuzná, ale to nevadí. Pro mne vzdělávání mělo přínos

v tom, že jsem překonala veškeré pochybnosti, zda bude pro mne mít přínos nebo ne. Jednoznačně má. Překonala jsem svou váhavost a lenost.“

Jiří: „Teď se přiznám, že jsem o nějakém přínosu vůbec nepřemýšlel. Dostal jsem příležitost velmi aktivně se zapojit do jedné ze sekcí a podílet se přímo na jejích tvůrčích aktivitách, což samo o sobě pro mne hodně znamenalo. Navíc jsem se zúčastnil některých aktivit v rámci vzdělávání dospělých, takže opět přínos v rozšíření mých vědomostí. Chápu, že někteří lidé, a že jsem se s tím také několikrát setkal, nechápali, proč, když jsem nevěřící, se neustále pohybuji v prostředí, kde jsou věřící lidé, lidé, kteří věří v boha, kterého nikdy nikdo neviděl, nemohl si na něj sáhnout, aby zjistili, že skutečně existuje. Přiznám se, tak tohle mě za celý život nenapadlo. Přece se nebudeme jako lidé takto kastovat. Mně je úplně jedno, kdo v co věří. Ale v tomto případě mne nikdy nenapadlo, a ani jsem si nevzpomněl, že by někdo takto hloupě vystupoval. Naopak, lidí, se kterými jsem se setkal, v ČKA si vážím. Mnozí z nich pomáhají ve svém volnu bezplatně sociálně potřebným lidem. Promiňte, muselo to ze mne ven. To je také součást jednání lidí a posouzení vlastního přínosu. Já pomáhám v jedné ze sekcí ČKA, protože to považuji za potřebné, abych i já odvedl nezištně svůj určitý přínos ve formě fyzické pomoci.“

Pavčina: „V ČKA jsem pomáhala v sekci, jejíž činnost je v současné době pozastaveno. Jen prosím, aby si někdo nemyslel, že byla zakázána úředně, že některý člen provedl něco nezákonného. To ne. Odešli lidé, jejichž pomoc byla neocenitelná, takže se hledá za ně náhrada. To neznamena, že tím má činnost v ČKA skončila. Nebyla jsem zaměstnanec. Jen jsem, jako mnoho dalších lidí, pomáhala a budu i nadále pomáhat bezplatně. Navíc se také zúčastním vzdělávacích aktivit jako školačka. V ČKA jsou připraveny dobré vzdělávací aktivity, přednášejí lidé, kteří mají v konkrétních oborech bohatou praxi, takže jejich vystupování není pouze teorie, ale teorie podpořená konkrétními výsledky z praxe.“

Karel: „Tak to se přiznám, o přínosu jsem nikdy v klasickém pojetí nepřemýšlel. Vždy, když něco začnu a poté skončím dělat, tak to hodnotím tak, zda mi to k něčemu bylo, zda mi to prospělo nebo naopak. Ale nikdy jsem to nechápal ve smyslu, že bych měl činnost nějak analyzovat a nějak to vyčíslit v penězích. Tak jsem si to vždy do této podoby

převáděl jako nějaký matematický génius, což samozřejmě nejsem. Vím, že se pojem přínos spojuje spíše s pojmem užitek a s ním spojených nákladů. Teprve v ČKA jsem pochopil, že nelze vše převádět do peněžní částky, že může být i přínos jiný, např. morální apod. Pokud to takto budu brát, tak ano, vzdělávání dospělých a má pomoc pro ČKA byla přínosem a mé další vzdělávání se také.“

Jiřina: „Nikdy jsem si nemyslela, že ve svém věku se budu ještě učit, i když v trochu jiné podobě, než jsme byli my, lidé, dříve narození. Ale znáte to přísloví: „Člověk míní, Pánbůh mění.“ Myslela jsem si dlouho, že je to staré české přísloví, ale díky s dalším vzděláváním v ČKA jsem zjistila, že není, že je vyjádřeno v mnoha jazycích. Fakt je, že jsem už neměla čas vyhledávat, kde jsou kořeny tohoto přísloví. Ale ve své podstatě to znamená, že člověk už určitě má dostatek zkušeností, aby pochopil, že nemůže zvládnout, a také uskutečnit vše, co si předsevzal, protože existují okolnosti a síly, které nemůže ovlivnit. Tím nemám na mysli síly nadpozemské. Tak dalece tomu nevěřím. Ale prostě každý máme určitou fyzickou a duševní hranici. Přínosem tak pro mne je, že jsem hlavně poznala nové lidi, získala nové přátele. Toho si cením nejvíce.“

Zita: „Vidíte, tak nad tím jsem nikdy nepřemýšlela. Všeobecně u mne platí, že spíše uvažuji nad tím, zda mi to bude prospěšné nebo ne, ale do pojmu přínos, pod kterými si představuji určitý finanční zisk, jsem nikdy žádnou svou osobní aktivitu nezahrnovala. To bylo jen takové malé vysvětlení a odbočení. Samozřejmě, že přínos ze vzdělávání dospělých v ČKA pro mne je velký. Jedním z přínosů jsou pro mne přednášky, které jsem absolvovala. Byly velmi pěkné, líbily se mi a kupodivu jsem si toho hodně zapamatovala. Dalším přínosem pro mne bylo seznámení se s mnoha dalšími lidmi, což starší generace především umí ocenit.“

Pátá otázka: Které přednášky z hlediska zaměření tématu jsou pro Vás nejzajímavější?

Petr: „Pro mne jsou zajímavé přednášky, které mají hlubší filozofický podtext nebo kterékoli jiné podobné disciplíny. Protože ale nelze pořád se jen zaměřovat jen na tuto oblast a oblastí odbývat, samozřejmě, že čas od času věnuji určité časové úseky i jiným

společenským vědám. To mi také umožnilo vzdělávání dospělých v ČKA.“

Kamila: „Vzdělávání dospělých organizované ČKA je různorodé. Navíc je doplňováno různými dalšími akcemi společenského charakteru, např. prezentacemi, přednáškami zahraničních hostů apod. Líbilo by se mi jich hodně, ale prostě to nejde zvládnout. Mnohé z nich se kryjí s mými pracovními povinnostmi, to je ale můj problém. Je to ale škoda, protože přednášky, které jsem absolvovala, byly velmi kvalitní. Přednášející uváděli často informace z různých celostátních i zahraničních výzkumů, které nejsou tajné, ale běžný návštěvník se k nim nedostane, mnohdy jen v případě, že si jejich stažení do vlastního počítače zaplatí, což se lidem, kteří se danou problematikou profesně nezajímají, nevyplatí. Osobně jsem byla spokojena s úrovní přednášek i jiných aktivit, kterých jsme se mohli po předběžném přihlášení se zúčastnit.“

Jirí: „Teď se přiznám, že jsem nad tím nikdy nepřemýšlel, protože mě bavily všechny, které jsem absolvoval, ať byly jakéhokoli zaměření. Přestože přednášející měli tituly před příjmením i za příjmením, mluvili směrem k nám, posluchačům, srozumitelně, pokud museli použít poněkud příliš znějící vědecké slovo, tak ho srozumitelně vysvětlili. Z toho, co jsem teď řekl, vyplývá, že jsem byl spokojený se vším. Byl jsem navíc rád, že jsem přišel do kontaktu s dalšími lidmi. Společně se stýkáme např. v restauracích při různých rodinných oslavách. Tak to je pro mne zajímavá zkušenost, že ČKA umí dát dohromady kolektiv lidí.“

Pavčina: „Vzhledem k sekci, ve které jsem působila, tak přednášky z tohoto oboru a navíc mě bavilo pomáhat v samotné sekci. Je škoda, že její činnost byla pozastavena. Snad se činnost podaří co nejdříve obnovit.“ (Poznámka autorky: Pavčina pomáhala v přírodovědné a technické sekci). Pavčina dále uvedla, že se sama přesvědčila o tom, jak je náročné organizačně zajišťovat činnost celé ČAK, přednáškovou činnost pro vzdělávání dospělých nevyjímaje. V závěru sdělila, že pro ni jsou zajímavé přednášky týkající se životního prostředí.

Jiřina: „Nemám vyhraněný názor, která přednáška se mi líbila nejvíce. Líbilo se mi vše, co souviselo s přednáškami - profesionalita lidí, kteří přednášeli, zajišťování pomoci při přípravě přednášek. Zájem lidí bez ohledu na jejich věk o přednášky na aktuální témata. Jedna věc mě ale zaujala. Jedná se o lidi, kteří vidí ve vzdělávání dospělých možnost rozšiřování svého přehledu kde je co nového u nás a ve světě. V oblibě byly také přednášky oživující české dějiny od počátků křesťanství až do současnosti, vše bylo moc pěkné a poučné. To bavilo nejen mne, ale vím, že i další osoby. Všichni jsme se vždy těšili na další přednášky. U nás byla celá situace umocněna tím, že jsme z jednoho města, mnozí se znali ještě z doby, než jsme začali chodit na vzdělávání pořádané ČKA. Předtím jsme se třeba jen pozdravili na ulici, tzv. prohodili několik slov a šlo se dál. Teď se, díky ČKA, scházíme i při našich vlastních soukromých příležitostech.“

Zita „Nejsem zrovna moc hovorná ženská, což mnohé překvapuje. Na přednáškách pro dospělé jsem se často ani do diskusí nezapojovala. Nebyla jsem na to od mládí zvyklá, bojím, že budu větu špatně formulovat a nastane velký trapas. Na otázku, kterou přednášku považuji z hlediska zaměření tématu za nejzajímavější, fakt neumím odpovědět. Nevím, jak ostatní, ale já si s určením konkrétní přednášky nevím rady. Abych pravdu řekla, už ani nevím, jak se nazývaly. Přitom doma mám všechny dokumenty a přehledy schované na památku, jak s oblibou říkám, pro vnoučata. Jedno vím. Jako celek mohu přednášky, které jsem v rámci vzdělávání dospělých absolvovala, hodnotit kladně. Témata mě zajímala, i když v jejich praktické podobě bych už byla nepoužitelná. Ale podstata je, že jsem si rozšířila vědomosti, že jsem se doslova donutila začít nad mnoha záležitostmi věcně přemýšlet, což jsem předtím byla, a to říkám sebekriticky, doslova líná.“

5 DISKUSE

Zhodnocení odpovědí respondentů na první otázku. Jak jste se dozvěděl/a o možnosti celoživotního vzdělávání v ČKA?

Na jednu stranu je nepopíratelným faktem, že se podařilo vytvořit zcela náhodně skupinu respondentů s velmi kvalitním vzděláním. Již z tohoto důvodu by možná někoho mohlo napadnout, proč se ještě tito lidé snaží dále se zabývat studiem něčeho, co pro ně z hlediska jejich pracovního zařazení nemá smysl. Jenže, tak se na to dívají lidé, a teď to možná někdo může zkritizovat, kteří mají nižší vzdělání. Není v nich smysl nebo motivace si kvalifikaci zvýšit, jsou spokojeni s tím, co je. Lidé, kteří se aktivně do ČKA zapojili, v její činnosti našli pro rozvoj svého života nový impulz, uvědomili si, že jsou schopni zvládnout více, než si mysleli, že zvládnou. Ostatně, své vysvětlení podal každý v úvodním výstupu. Shrnutí otázky lze uzavřít konstatováním, že tito respondenti si vlastním přičiněním chtěli vědomě obohatit svůj život. Uvědomili si, že mají ještě dostatek energie na to, aby se obohatili o nové myšlenky.

Zhodnocení odpovědí respondentů na druhou otázku. Jak dlouho již navštěvujete přednášky v rámci vzdělávání dospělých?

Z odpovědí diskutujících zazněla různá data o letech účasti na přednáškách organizovaných v rámci vzdělávání dospělých. Počet let byl různý, což je logické. Spíše autorku zaujal fakt, že respondenti byli spokojeni s kvalitou přednášek, překvapila je vysoká odborná úroveň přednášejících, kteří svými vystoupeními dokázali do diskuse aktivně zapojit velkou část posluchačů, že ti sami v odpovědích na otázku přiznali, že se tento fakt nedal přehlédnout. Automaticky si mnozí vzpomněli na doby, kdy se sami ve školách nebo jiných kurzech, které museli absolvovat povinně, např. ve firemním vzdělávání, stali skutečně jen posluchači, kterých se sice přednášející zeptal, zda se chce někdo na něco zeptat, ale zájem nebyl. Tady tomu bylo opačně. Je logické, a dá se také očekávat, že se účastníci přednášek organizovaných ČKA o svém zážitku podělí s některými svými přáteli a známými, z nich někteří se možná budou o takto kvalitní přednášky zajímat.

Zhodnocení odpovědí respondentů na třetí otázku. Které důvody u vás vedly k rozhodnutí absolvovat vzdělávání dospělých v ČKA?

Po analýze odpovědí sedmi respondentů je možné uvést, že hlavním důvodem byl pocit, že i když všichni splňují předpoklady vzdělání ve smyslu školského zákona, přesto po určité době od absolvování škol dospěli k názoru, že z hlediska získávání dalších znalostí by to neměla být jejich poslední cesta za vzděláním. Přece jen mají před sebou ještě dlouhou etapu života trávit v pracovním procesu, který může být, ale nemusí být fádní, naopak může být hektický, ale stále, pokud nebudou čas od času měnit zaměstnání, by mohlo dojít k syndromu vyhoření. Ani osobní a rodinný život by neměl být napevno určen třeba i na několik desítek let. Takovéto a podobné argumenty měli respondenti na mysli, když si začali uvědomovat, že jejich stávající život do určité míry již stereotypní je. Proto se začali rozhlížet po okolí, jestli neexistuje nějaká aktivita, která by počínající stereotyp aspoň na určitou dobu narušila. Východiskem bylo hledání nových příležitostí pro další vzdělávání nebo také hledání příležitostí vhodnou formou se zapojit do některého kolektivu lidí, kteří vykonávají nebo se podílejí na stejné činnosti a obohacují tak svůj život. Autorce bakalářské práce se tak podařilo postupně oslovit více osob, o kterých měla informace, že se účastní vzdělávání dospělých, které organizuje ČKA. K účasti na kvalitativním šetření souhlasilo sedm osob, se kterými si autorka sjednala několik pracovních schůzek ve vhodném prostředí, aby bylo možné rozhovory natáčet. Shrnutí: důvody byl dva. Prvním byla snaha rozšířit své znalosti, druhým snaha získat nové přátele, kteří mají stejné nebo podobné zájmy.

Zhodnocení odpovědí respondentů na čtvrtou otázku. Jaký přínos má pro vás vzdělávání dospělých v ČKA?

Do úvodu je nutné uvést, že někteří respondenti se hůře vyrovnávali s pojmem přínos, protože většina z nich si představovala přínos finanční. V diskusi se snažili s tímto pojmem vyrovnat. Proto autorka šetření jejich interpretaci ponechala v původním znění. Hlavní bylo, že se všichni k vlastnímu přínosu, tomu nefinančnímu, propracovali, protože pochopili, že autorce šetření šlo právě o tuto variantu. V částech, které nejsou použity ze záznamu a týkají se dále tohoto pojmu, vyplývá, že chtěli vidět a slyšet, jak bude autorka

reagovat. Celá diskuse k této záležitosti skončila úplně v pohodě. Jeden z diskutujících uvedl, že mě chtěl vidět v praxi, jak by probíhalo školení formou komunikace se mnou.

Trochu nevšední zážitek, který další diskutující, bez ohledu na to, že se jedná o záležitost mající vážnou souvislost s bakalářskou prací, pronesl slova: „Škoda každého dne, kdy jsme se nezasmáli“. K tomu dal dovětek - „vidíte, také to nás učí v ČKA, abychom reagovali vždy pozitivně.“ Celkové hodnocení respondentů ke čtvrté otázce bylo kladné. Ocenili zejména přednášky, které měly tzv. spojení s praxí, kdy lektori na konkrétních příkladech, které se skutečně staly, názorně prezentovali důsledky, a jak se správně mělo postupovat. To bylo z hlediska hodnocení respondentů pro ně velmi přínosné.

Zhodnocení odpovědí respondentů na pátou otázku. Které přednášky z hlediska zaměření tématu jsou pro vás nejzajímavější?

Otázka byla formulována se záměrem, že si účastníci vzdělávání dospělých v ČKA vybaví nikoliv přesný název přednášky, ale obsah, co je na přednášce upoutalo tak, že si lze obsah snadno zapamatovat. Ukázalo se, že to byl pro všechny obtížný úkol, což ostatně vyplývá i z obsahu jejich hodnocení u páté otázky. V podstatě zaujali všichni taktiku „budu hovořit všeobecně“. Ačkoli autorka šetření pokládala několik stručných otázek na doplnění, nebyla úspěšná. Když jeden účastník skončil a loučil se s ní, poděkoval jí, načež v závěru loučení pronesl. „Vidíte, koukejte se na to pozitivně, tak jak nás to učí tady na přednáškách. Člověk se musí naučit radovat i z maličkostí. Já jsem se tím naučil řídit a zjišťuji, že lektori měli pravdu.“ Také takováto aktivita bývá součástí kvalitativních i kvantitativních šetření. Odměnou autorce šetření a ČKA bylo, že jako celek zhodnotili všichni respondenti vzdělávací aktivity v kontextu s nimi pozitivně.

Stručné shrnutí

Respondenti, kteří dali souhlas k účasti na kvalitativní sondě, přistupovali ke své úloze zodpovědně. Ze sedmi respondentů byli tři vysokoškoláci, takže věděli, jaká bude jejich úloha, ostatní ji vysvětlila autorka kvalitativní sondy. Otázky pro šetření se snažila autorka formulovat tak, aby byly jednoduché a srozumitelné. První otázka a také odpovědi na ni jakým způsobem se respondenti dozvěděli o možnosti celoživotního

vzdělávání v ČKA, byla odrazem různorodosti příležitostí při vyhledávání zdrojů a také informací, protože přímo na hlavních webových stránkách ČKA informace ke vzdělávání dospělých nejsou uvedeny a ani není doporučení, u které pověřené osoby je najít. Tomuto stavu také zaznívaly různé odpovědi týkající se zdrojů informací. Druhá otázka hledala odpověď na to, jak dlouho se respondenti účastí vzdělávání dospělých organizovaných ČKA. Je logické, že z hlediska rozsahu počtu let zaznívaly různorodé odpovědi. V podstatě, co respondent, to jiný počet let věnovaných vzdělávání dospělých u tohoto subjektu. Třetí otázka se ptala respondentů na důvody, které vedly k rozhodnutí zúčastnit se vzdělávání dospělých organizovaného ČKA. Opět zaznívaly různé důvody, které vycházely z potřeb a také z možností každého účastníka sondy. V celkovém souhrnu k této otázce je možné uvést, že vlastní volba a rozhodnutí dává předpoklad, že si členové sami pro sebe vytvořili takové podmínky, aby se mohli vzdělávání průběžně věnovat, protože k této otázce a úvaze o nutnosti se dále vzdělávat přistoupili z vlastního rozhodnutí. Čtvrtá otázka vyzývala respondenty, aby sdělili, jaký přínos pro ně vzdělávání dospělých v ČKA mělo. Opět je nutné konstatovat, že důvody byl rozdílné, ale nakonec se respondenti shodli, že přínos vzdělávání dospělých se našel. Nikdo nelitoval, že se vzdělávání zúčastnili. Pátá otázka týkající se nejzajímavější přednášky byla s výsledky uvedena přímo. Opět se respondenti neshodli. Shodli se ale na jedné důležité věci - jako celek hodnotili vzdělávání dospělých kladně.

Cíl praktické části bylo zmapovat názory na kvalitu vzdělávání dospělých u vybrané skupiny respondentů, kteří jsou členkami a členy ČKA v městech uvedených v seznamu měst na webových stránkách. Autorka si vybrala za cíl kvalitativní šetření s využitím kvalitativní sondy, musela k tomu zajistit poměrně náročnou přípravu včetně nahrávání a včetně velmi pracného přepisu záznamu, následného zpracování písemných záznamů a jejich pozdější zničení v intencích nového zákona GDPR. Po vyhodnocení všech potřebných záležitostí mohla konstatovat, že cíl praktické části byl splněn.

ZÁVĚR

Bakalářská práce Česká křesťanská akademie jako příklad křesťanského vzdělávání dospělých se věnovala vývoji církevního vzdělávání v českých zemích od počátku křesťanství až do současnosti. Úvodem obsahem první kapitoly poukázala na fakt, že současná vzdělanost, která je již zcel jinak pojímána a prezentována, má své základy několik tisíc let zpět a stav vzdělanosti, který řeší současná společnost, na tuto tradici navazuje. Druhá kapitola se zabývala se vznikem a vývojem křesťanské vzdělanosti od počátku křesťanství až do současnosti. Autorka vyhledala příslušnou konkrétní literaturu, ze které analyzovala hlavní informace pro vypracování teoretického přehledu od původních poznatků získaných z historických nálezů potvrzujících postupný rozvoj vzdělanosti tehdejších lidí na historickém českém území. Nálezy obrovské historické ceny potvrzují, že vzdělanost, dochované písmo byly a jsou znakem vyspělosti tehdejší církve v českých zemích. Obsahem třetí kapitoly je vývoj církevního školství od 19. století. Prezentuje vývoj školství katolického, protestantského a židovského až do současnosti. Kapitola se také věnuje seznámení s činností České křesťanské akademie. Čtvrtou kapitolu tvoří praktická část, kvalitativní sonda mezi vybranými respondenty. Seznamuje s celým průběhem sondy, včetně závěrečné diskuse.

Byly vymezeny hlavní cíle s tím, že práce se bude zabývat současným křesťanským vzděláváním a jeho kořeny na příkladu České křesťanské akademie. Zmapuje její činnost, ideologická východiska. Na příkladu kvalitativní sondy zjistí, proč se lidé účastní jejího vzdělávání. Pro splnění cílů bylo nutné v teoretické části zpracovat literární přehled činnosti současných církví. Vzhledem k rozsahu bakalářské práce bylo nezbytné provést pouze stručné vyhodnocení. Převažující část práce byla praktická s tím, že byla prezentována Česká křesťanská akademie.

Kriticky je nutné přiznat, že na to, jakým způsobem se tato akademie prezentuje, její webové stránky příliš prostoru pro informování o vzdělávání dospělých nedávají. Na webu justice (www.justsice.cz) jsou uloženy pouze zákonem povinně uložené účetní uzávěrky.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- AUGUSTIN. *Křesťanská vzdělanost: De doctrina Christiana*. Praha: Vyšehrad, 2004. Reflexe. ISBN 80-7021-740-5.
- ČAPEK, Karel. *Hovory s T.G. Masarykem*. Praha: Československý spisovatel, 1990. Spisy Karel Čapek, sv. 20. ISBN 802020170x.
- ČORNEJOVÁ, Ivana, 1995. *Tovaryšstvo Ježíšovo - Jezuité v Čechách*. Praha: Mladá fronta.
- DISMAN, Miroslav, 2009. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-0139-7.
- DRŠKA, Václav a Dana PICKOVÁ, 2004. *Dějiny středověké Evropy*. Praha: Aleš Skřivan ml. ISBN 80-86493-11-3.
- HÁLA, Jan a Kamil JANIŠ, 2010. *Přehled dějin pedagogiky*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 80-7435-044-3.
- HAVELKA, Emanuel, 1908. České konfesijní školy protestantské. In *Pedagogické rozhledy*, č. 21, s. 801-809. Praha: Ústřední spolek jednot učitelských v Čechách.
- HENDL, Jan, 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-040-2
- HOETZEL, Jiří a František WEYR (edit), 1948. *Slovník veřejného práva československého*. Svazek V. Brno: Nakladatelství Rovnost.
- HORÁK, Záboj, 2011. *Církev a české školství*. Praha: Grada, ISBN 80-247-7044-4.
- JANOŠKOVÁ, Klára, 2007. *Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách: sborník studijních textů pro metodiky sociální prevence a sociální kurátory pověřené koordinační činností*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, katedra sociální práce. ISBN 978-80-7368-229-3.
- JAROLÍMEK, Karel, 2003. *Letmý pohled do historie školství v Krásné Lípě: ve světle obecného vývoje školství u nás*. Krásná Lípa: Karel Jarolímek. ISBN 80-239-4336-7.
- KASPEROVÁ, Dana, 2005. *Vzdělávání židovských dětí v Protektorátu Čechy a Morava v letech 1939-1942*. *Pedagogika*, roč. LV, s. 217-229.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Náboženství světa I*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-2107-200-8 (online: pdf).

MALÝ, Karel a Ladislav SOUKUP, 2010. *Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918-1938) a jejich místo ve střední Evropě*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-1718-3.

MORKES, František, 2000. *Historie českého církevního školství - Církevní školství: Referát na setkání ředitelů církevních škol*. Praha.

OULÍKOVÁ, Petra, 2006. *Klementinum: průvodce*. Praha: Národní knihovna České republiky. ISBN 978-80-705-0491-8.

PALÁN, Zdeněk a Tomáš LANGER, 2008. *Základy andragogiky*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. ISBN 978-80-867-2358-7.

PAPROTNY, Thorsten, 2005. *Stručné dějiny antické filozofie*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-900-3.

PAPŘOKOVÁ, Anna, 2013. *Techniky sociologického výzkumu: studijní opora*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava. ISBN 978-80-248-2931-9.

PLATÓN. *Theaitétos*, 2007. 4., opr. vyd. Praha: OIKOYMENH. ISBN 978-80-7298-2943.

PRŮCHA, Jan a Roman ŠVARŤÍČEK, 2009. Etický kodex české pedagogické vědy a výzkumu. *Pedagogická orientace*, roč. 19, č. 2, s. 89-105. ISSN 1211-4669

PUNCH, F. Keith, 2008. *Úspěšný návrh výzkumu*. Praha: Portál, ISBN 978-80-7367-468-7.

RABUŠICOVÁ, Milada a Ladislav. RABUŠIC, 2008. *Učíme se po celý život? O vzdělávání dospělých v České republice*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80210-4779-2.

RADKOVIČOVÁ, Jitka, 2014. Podíl skautských sionistických hnutí na vzdělávacím procesu židovské mládeže v letech 1918-1949. *Speciální pedagogika*, roč. 24, č. 1, s. 1223. ISSN 1211-2720.

SKALKOVÁ, Jarmila, 2007, *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr*,

metody, organizační formy vyučování. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1821-7 .

SURYNEK, Alois, KOMÁRKOVÁ, Růžena a Eva KAŠPAROVÁ, 2001. *Základy sociologického výzkumu.* Praha: Management Press. ISBN 80-7261-038-4.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ, 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách.* Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0.

VYMETAL, Jan, 2008. *Průvodce úspěšnou komunikací. Efektivní komunikace v praxi.* Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2614-4.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

KNOWLES, Malcolm S., 1980. *The Modern Practice of Adult Education. From Pedagogy to Andragogy. Revised and updated.* Englewood Cliffs: The Cambridge Center for Adult Education. ISBN 978-0-8428-2213-8.

LINDEMAN, Eduard C. (1926). *The meaning of adult education.* New York: New Republic.

NIXON-PONDER, Sarah, 1995. *Eduard Lindeman: Adult education is... "a right, a normal evectancy."* The Ohio Literacy Resource Center is located at Kent State University

POGGELER, Franz, 1957. *Introduction to Andragogy: Basic Issues in Adult Education.* Grundfragen der Erwachsenenbildung. Ratingen: Henn Verlag

WALK, J., 1991. *Judische Sehlde und Erziehung im Dritten Reich.* Frankfurt am Main: Hain.

WILDEMUTH, Barbara M. a Yan ZHANG. Unstructured Interviews. WILDEMUTH, Barbara M. *Applications of social research methods to questions in information and ibrary science.* Westport, CT: Libraries Unlimited, 2009, 222 - 231. ISBN 978-15-915-8503-9.

Internetové zdroje

BEKÁREK, Štěpán, 2016. *Čtvrtstoletí církevního školství*. [online]. 30. 8. 2016. [cit. 2019-06-21]. Dostupné z <http://www.katyd.cz/clanky/ctvrtstoletí-cirkevniho-skolství.html> HALÍK, Tomáš, 2019. *Kdo jsme*. [online]. © 2019. [cit. 2019-06-21]. Dostupné z <http://www.krestanskaakademie.cz/kdo-jsme/>

Dokumenty

Zákon č. 121/2000 Sb. - Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 110/2019 Sb., zákon o zpracování osobních údajů v aktuálním znění od 24. 4. 2019.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27.dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/RS (obecné nařízení o ochraně osobních údajů. Úř. věst. EU L 119/1 ze dne 4. 5. 2016.

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Augustus Aurelius

Obrázek 2: svatá Voršilka

Obrázek 3: Ignác z Loyoly (1491 - 1556)

Obrázek 4: Klementinum

Obrázek 5: Bohuslav Balbín (1621-1688)

Obrázek 6: židovská škola

Obrázek 7: logo ČKA

Seznam tabulek

Tabulka 1: Tabulka 1 Identifikační znaky respondentů

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Romana Hřebíková

Obor: Vzdělávání dospělých

Forma studia: Bakalářské kombinované

Název práce: Česká křesťanská akademie jako příklad křesťanského
vzdělávání
dospělých

Rok: 2020

Počet stran textu bez příloh: 40

Celkový počet stran příloh: 6

Počet titulů českých použitých zdrojů: 29

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 6

Počet internetových zdrojů: 2

Počet ostatních zdrojů: 3

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Jan Beseda, Ph.D.